

OPINIE KRIMP

Er is veel meer aandacht nodig voor krimpgebieden.

‘Benut de krimpregio’

Jouke van Dijk

Recent heeft minister Blok het verzoek afgewezen om de Achterhoek, Zuidoost-Drenthe en Noordoost-Friesland ook als topkrimpregio te erkennen. Om als topkrimpregio erkend te worden moet er voor de periode 2014-2040 sprake zijn van een voorspelde bevolkingsdaling van 12,5 procent en een daling van het aantal huishoudens met minimaal 5 procent. Daaraan voldoen alleen de drie bestaande krimpregio's Zuid-Limburg, Noord- en Oost-Groningen en Zeeuws-Vlaanderen. Deze regio's krijgen sinds 2009 extra steun van het Rijk via het Gemeentefonds.

De huidige drie topkrimpregio's zijn allemaal gebieden met van oudsher veel (chemische) industrie, een sterk afkalvende werkgelegenheid en zijn gelegen in minder aantrekkelijke woongebieden aan de rand van ons land. Het ontstaan van de nieuwe krimpgebieden is een gevolg van een veel recentere trend van ruimtelijke uitsortering waarbij de betere banen en de hoger opgeleiden zich steeds meer concentreren in en rond steden met een universiteit en/of hbo-instelling, vooral in een ring rondom de Randstad. Het traditionele platteland nabij de steden verdwijnt als productieruimte en wordt steeds meer vervangen door platteland als consumptieruimte voor wonen en recreatie.

Voor degenen die het kunnen betalen is het daar prettig studeren, werken en wonen in schone lucht en met minder files. Daar staat tegenover dat in de grensgebieden en langs de Waddenkust iets verder van de steden veel banen en mensen verdwijnen en daar blijven vooral lager opgeleide, oudere en weinig mobiele werknemers en inactieven achter. Dat verschijnsel doet zich in alle landsdelen voor. De verschillen in bijvoorbeeld de werkloosheid tussen landsdelen nemen dan ook af, maar de verschillen tussen gemeenten binnen de landsdelen nemen toe. Voor gemeenten waar de bevolking krimpt, geeft dit problemen bij het in stand houden van voorzieningen op het terrein van onderwijs en gezondheidszorg en bij het arbeidsmarktbeleid, mede omdat de sociaal

▲ Deel van de installatie van Akzo in Emmen. Foto DvhN

zwakkeren in de krimpgebieden achterblijven en de banen verdwijnen.

Het Rijk heeft de neiging beleid te decentraliseren naar gemeenten zonder rekening te houden met de specifieke omstandigheden in die regio's. Omdat gemeenten de uitgaven nauwelijks kunnen beïnvloeden komen ze in financiële problemen. Gemeenten hebben ook nauwelijks mogelijkheden om zelf meer inkomsten te genereren door zelf lokale belastingen te heffen. Volgens een recente Oeso-studie is Nederland zelfs het land met veruit de laagste eigen belastingeninkomsten voor lagere overheden.

In veel van de nieuwe krimpgebieden is sprake van een nieuwe problematiek waar het Rijk nu geen rekening mee houdt. Sinds de jaren zestig is altijd veel geld besteed voor stads- en stedelijke vernieuwing om de leefbaarheid in de achterstandsgebieden van de grotere steden te bestrijden. Nog steeds ligt de algemene uitkering per inwoner uit het Gemeentefonds in de grote steden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag 60 tot 80 procent boven het gemiddelde vanwege de specifiek hoge kosten van deze dichtbevolkte gebieden. Waarom zou er nu dan geen hogere uitkering kunnen zijn voor de specifieke problematiek van meer krimpregio's?

Krimp kun je niet tegengaan, want mensen mogen zelf weten waar ze willen wonen. Dat geldt ook voor be-

woners van krimpregio's: je hoeft er niet te wonen. Maar je kunt krimpgebieden wel aantrekkelijk maken voor bijvoorbeeld hoger opgeleiden door te investeren in goede voorzieningen en de huizenmarkt te helpen saneren en te upgraden.

Cruciaal is daarbij dat de inwoners zelf initiatieven nemen en niet blijven wachten op de overheid. Mogelijkheden zijn overal en het betekent zeker niet dat elk dorp zijn school moet houden. De overheid kan bijvoorbeeld de toegang tot snel internet in de meer afgelegen gebieden stimuleren en ondernemerschap of het leren van de Duitse taal faciliteren. In de nationale regelgeving kan meer rekening worden gehouden met de specifieke omstandigheden in krimpregio's en gemeenten kunnen meer vrijheid krijgen in het uitgaven- en inkomstenbeleid. Nederland is zo klein dat we ook de krimpgebieden zo goed mogelijk moeten benutten. Ofwel: er is alle aanleiding om, net zoals we al tientallen jaren doen voor de grote steden, ook specifiek beleid te gaan voeren en middelen in te zetten voor het bevorderen van de leefbaarheid in alle gebieden die te maken hebben met forse bevolkingskrimp.

Jouke van Dijk is hoogleraar Regionale Arbeidsmarktanalyse aan de Rijksuniversiteit Groningen en Voorzitter Directie Waddenacademie